

Zeesportvisserij vecht voor erkenning in EU-beleid

Tekst: Jan Willem Wijnstroom,
Sportvisserij Nederland

Fotografie: Bennie Muizelaar en
Koen Suyk

Binnen een tijdsbestek van een half jaar zijn in Brussel twee zeer belangrijke beleidsdocumenten verschenen voor de toekomst van vis en visserij. De EU communautaire controleverordening, met het gewraakte artikel 47 over quoterings voor zeesportvisserij, en het Groenboek voor de hervorming van Gemeenschappelijk Visserijbeleid. In beide documenten krijgt de hengelsport niet de plaats die haar toekomst, vinden de European Anglers Alliance (EAA) en Sportvisserij Nederland.

De toekomstvisie uit het Groenboek schetst een beeld dat alle sportvisserij in Europa zal aanspreken. Overbevissing is in 2020 definitief voorbij, nagenoeg alle Europese visbestanden zijn hersteld en volwassen en grote vissen komen weer volop voor.

De huidige situatie is totaal anders, aldus de Europese Commissie: overbevissing, overcapaciteit van de vloot, zware subsidies, geringe economische weerbaarheid en dalende vangsten bewijzen dat het bestaande Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB) tekort schiet. Dat zijn stevige conclusies waarmee de commissie vooral de hand in eigen boezem steekt én een consultatieronde heeft geopend voor iedereen die wil meedenken hoe dat mooie toekomstbeeld tot realiteit te maken. De consultatieperiode loopt tot eind dit jaar, herziening van het GVB moet in 2012 rond zijn.

Het voorstel voor een nieuwe communautaire controleverordening, met daarin het inmiddels beruchte quoteringsvoorstel voor de sportvisserij op zee, zal met voorrang worden ingevoerd. Dit vanwege een zeer kritisch rapport van de Europese rekenkamer, waarin de visserijcontrole en vangsten-rapportage binnen de EU als volstrekt ontoereikend worden gekenschetst.

Plaats sportvisserij

De georganiseerde Europese sportvisserij vecht voor de plaats die haar toekomst in zowel de controleverordening als bij de komende hervorming van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid.

Te beginnen met deze laatste: het is volgens zowel de EAA als Sportvisserij Nederland de hoogste tijd dat er in het GVB veel meer aandacht wordt besteed aan de sportvisserij. Met acht tot tien miljoen beoefenaren in Europa en een geschatte omzet van acht tot tien miljard euro op jaarbasis is de zeesportvisserij één van de belangrijkste vormen van openlucht recreatie. Een goede visstand is bestaansvoorwaarde voor de sportvisserij en daarmee is het belang van een GVB waarin expliciet aandacht is voor de sportvisserijbelangen overduidelijk.

Helaas is op één kleine vermelding na in het Groenboek (par

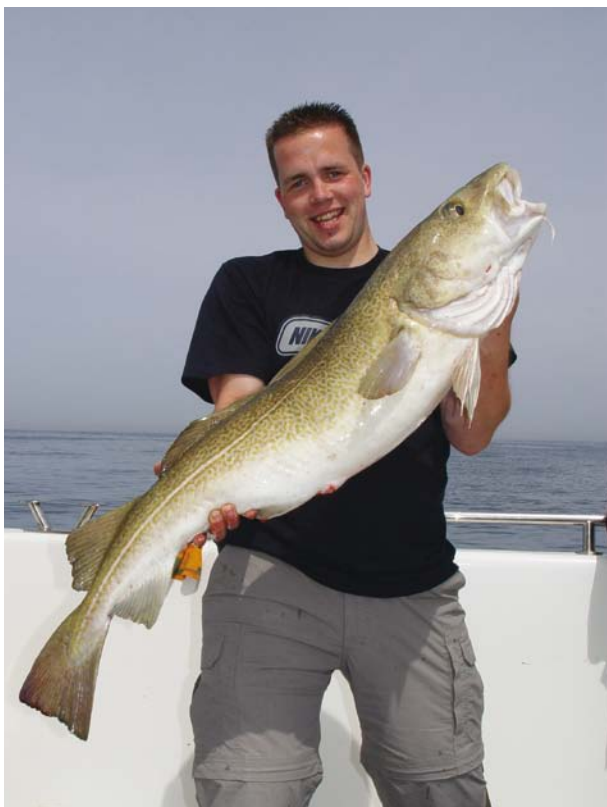
5.1) niets te vinden over de sector zeesportvisserij. Dat is in de eerste plaats een ernstig gemis, maar anderzijds ook een bevestiging van het feit dat de zeesportvisserij geen onderdeel uitmaakt van de in het Groenboek geschetste problematiek van overbevissing, overcapaciteit en niet uitvoerbare regels.

Er zijn binnen de sportvisserij dan ook geluiden dat het om die reden beter is buiten het GVB te blijven, onder het motto: vrijheid, blijheid.

De EAA, die de belangen van de hengelsport in Europa behartigt, zal die lijn zeker niet volgen. De zeesportvisserij wil een plek in het GVB die recht doet aan haar grote sociaaleconomisch belang en het grote aantal sportvisserij dat in Europa op of aan zee vist. De weg daarnaar is in principe al open, want de EU betreft tegenwoordig ook sociaal economische informatie in de visserijbeheerplannen. Als de sociaal economische aspecten van de sportvisserij meer worden meegenomen in de beheerplanning zal dat positief uitwerken voor de sportvisserijsector. Voor wat betreft de sportvisserij gebeurt dat nog niet of nauwelijks. De EAA ziet kansen om die achterstand via het nieuwe GVB in te halen. Het antwoord van de EAA op het Groenboek zal in december 2009 uitkomen. In die reactie zal ook het grote belang van gezonde bestanden met voldoende volwassen en grote vissen en een daarop gericht beheer worden benadrukt.

Zetel voor sportvisserij

Vergelijken we het huidige GVB met dat zoals dat van kracht was voor de laatste herziening van 2002, dan blijkt dat er voor wat betreft de sportvisserijbelangen toch wel enige vooruitgang is geboekt. Artikel 2 lid 2 van de oude basisverordening 3760/92, bepaalde dat Lidstaten erop toe dienden te zien dat niet-beroepsmatige activiteiten de instandhouding en het beheer van de onder het GVB vallende bestanden niet in gevaar mogen brengen. De huidige basisverordening 2371/2003 kiest een andere invalshoek. Het oude artikel 2 lid 2 dat is geschreven vanuit het perspectief van beroepsmatige prioriteit komt niet meer terug. De inleidende tekst van de huidige basisverordening meldt – verkort weergegeven –

Kabeljauw vertegenwoordigt een grote sociaal economische waarde voor de sportvisserij.

Indien artikel 47 wordt aangenomen krijgen sportvisserij straks met quota te maken.

dat het GVB van toepassing is op de exploitatie van levende aquatische hulpbronnen door communautaire vissersvaartuigen en door onderdanen van de lidstaten (dus ook door sportvisserij, al staat dat er niet met zoveel woorden). De strekking van het GVB lijkt dus te zijn verruimd.

Met de instelling van Regionale Adviescomités (RAC's) en de structurele zetel voor de sportvisserij werd een belangrijk streven van de EAA verzilverd. Er zijn nu zeven RAC's actief en deze adviseren de Commissie en lidstaten over het Europees visserijbeheer. Door de oprichting van de RAC's heeft de Europese sportvisserij voor het eerst de mogelijkheid gekregen mee te spreken (en te adviseren) over alle aspecten van het EU visserijbeleid, al is het op nog maar zeer bescheiden schaal. De EAA heeft één zetel in de groep niet-visserij belangen (totaal 24 zetels), die volgens de geldende EU regelgeving maximaal 1/3 van de vertegenwoordigde organisaties/belangen mag uitmaken. De beroepsvisserij gerelateerde belangen bezetten 2/3 van de beschikbare zetels.

Als met de herziening van het GVB per 1 januari 2012 de rol van de RAC's zou worden uitgebreid van een adviserende naar een meer besluitvormende (wat mogelijk is gelet op de lijn die wordt ingezet om het beheer meer op regionale basis te laten plaatsvinden) zal deze onbalans tussen visserij-en andere belangen zeker tot problemen leiden. In dat geval zou de beroepsvisserij namelijk het primaat krijgen over het beheer van de visstand in de EU wateren en daarmee ook het beheer van voor de sportvisserij relevante soorten gaan bepalen.

De visstand in de EU wateren is van iedereen ('common resource' in EU jargon) en niet voorbehouden aan alleen beroepsmatige benutting. Er zal in de aanloop naar de komende GVB herziening dus nog moeten worden gezocht naar een beheerstructuur die aansluit bij de positie van alle bij het beheer van de visstand in de EU wateren betrokkenen.

TAC's, quota en de zeesportvisserij

Regelgeving over maximale vangsthoeveelheden (Total Allowable Catches, kortweg TAC's) en quota vormt het hart van het GVB. De sportvisserij is op één uitzondering na (blauwvintonijn), steeds buiten het quotasysteem gebleven. De vraag of het voor de beroepsmatige aanlandingen geldende TAC's en quotasysteem ook toepasbaar zal zijn voor de zeesportvisserij, is actueel geworden met het eerdergenoemde commissievoorstel voor een nieuwe Communautaire Con-

Recreatief vissen of sportvisserij?

Het is zinvol een onderscheid te maken tussen recreatieve visserij en sportvisserij. Onder recreatieve visserij valt het vissen met netten voor eigen gebruik, sportvissen is het vissen met de hengel als vrijetijdsbesteding. In Nederland wordt het recreatief vissen in 2010 verboden.

troleverordening. In dit voorstel van 14 november 2008 vinden we het gewraakte artikel 47 over de recreatieve visserij. Daarin zit een verplichting voor de lidstaten recreatieve en sportvisserij vangsten van soorten waarvoor een herstelplan geldt, te registreren en die vangsten af te boeken van de nationale quota als sprake is van een significante impact van die vangsten op het beheer. Dit voorstel betreft de zeesportvisserij dus ineens bij de kern van het GVB: het quotasysteem, maar laat veel vragen volledig onbeantwoord.

Het opnemen van de hengelsport in het GVB is niet minder dan een baanbrekende wijziging. Niet alleen voor de recreatieve- en sportvisserij, maar ook voor de beroepsvisserij.

De toekenning van nationale quota per vissoort gaat via een vaste verdeelsleutel, de zogenaamde relatieve stabiliteit. Richtinggevend in dit systeem zijn de vangsten geweest die vloten van een lidstaat in de referentieperiode 1973-1978 hebben gerealiseerd. Zo heeft Nederland – vanwege het historisch vangstaandeel van zijn vloten – een relatief hoog tong- en scholquotum en een relatief laag kabeljauwquotum.

Volstrekt onduidelijk is hoe de sportvisserij in dat systeem valt in te passen. Moeten historische (beroeps)vangstaanden worden herzien om daarin recreatieve vangsten een plek te geven? Is er informatie over een historisch vangstaandeel vanuit de sportvisserij en zal dat richtinggevend zijn voor het quota-aandeel voor de sportvisserij? Dat laatste lijkt het meest redelijk. Noch de toelichting op de concept controleverordening, noch het Groenboek geven echter antwoord op deze en andere vragen die artikel 47 oproept. Het gaat om zo'n ingrijpende wijziging dat deze – zo oordelen de EAA en Sportvisserij Nederland – niet via een haastige aanpassing van een controleverordening kan plaatsvinden, maar op zijn minst moet zijn gebaseerd op een aanpassing van de basisverordening die het GVB in zijn geheel beheerst. Die EAA heeft veel energie gestoken in de lobby om artikel 47 gewijzigd te krijgen. Als gevolg daarvan is de tekst na de behandeling in het EU parlement al grondig gewijzigd (en afgezwakt). Het quota verhaal is echter blijven staan. De EAA vindt dit niet aanvaardbaar en zet nu in op het volledig schrappen van artikel 47 uit de verordening.

Nog vele vragen op te lossen

Voor wat betreft artikel 47 en de controleverordening is de route korter dan die van het Groenboek. Besluitvorming over artikel 47 moet in 2009 zijn afgerond. Als artikel 47 de eindstreep haalt – wat de EAA niet graag zou zien – staan de lidstaten aan de lat om een monitoringssysteem op te zetten voor de sportvisserij (en ook andere vormen van recreatieve visserij) gericht op herstelplansoorten. Voor de Noordzee is dat kabeljauw. De EAA en ook Sportvisserij Nederland zijn er voorstander van dat meer informatie boven water komt over wat de sportvisserij vangt en wat de eventuele impact is op de bestanden. Daarvoor moet meer geld en meer onderzoekscapaciteit worden vrijgemaakt. De USA is ons wat dat betreft ver vooruit. Uitgangspunt is dat eventuele maatregelen wetenschappelijk goed moeten zijn onderbouwd. Belangrijk is ook de impact (klein dan wel groot) van de recreatieve (en sportvisse-

rij) op Noordzeebestanden en eventuele maatregelen in de vorm van vangstbeperkingen op internationaal niveau te beoordelen. Als dat op lidstaat niveau gaat gebeuren dan zijn er nog vele vragen op te lossen. Het Nederlands kabeljauwquotum is ten opzichte van andere landen relatief laag. Daarmee zal wat sportvissers hier onttrekken ten opzichte van het beroepsquotum hoger uitvallen dan in landen met een hoog kabeljauwquotum. Het gevaar dreigt dat lidstaten zich bij het vaststellen van maatregelen meer laten leiden door politieke dan door wetenschappelijke motieven.

Voorlopig kan worden geconcludeerd dat inpassing van sportvisserij in het quotasysteem niet kan zonder een grondige herijking van het totale EU TAC's en quotasysteem. Belangrijke punten voor de EAA en Sportvisserij Nederland zijn dat er uitdrukkelijk bij deze herijking aandacht dient te worden besteed aan de grote sociaal economische waarde die vis gevangen door de sportvisserij vertegenwoordigt.

Algemeen uitgangspunt voor de sportvisserij is dat men erkend wil worden als stakeholder in het GVB en uiteraard in evenredige wijze wil kunnen bijdragen aan verbetering van de visstand. Mocht bij de herziening in 2012 het GVB meer op regionaal niveau gaan plaatsvinden, dan zal er ook uitdrukkelijk aandacht moeten zijn voor een goede representatie van de zeesportvisserijbelangen. Dat vereist een grote inhaalslag bij een aantal lidstaten, waaronder Nederland. Het Groenboek en de herziening van het GVB per 1/1/2012 bieden daarvoor een mooi aanknopingspunt. **V**

Zeesportvisserij is een van de belangrijkste vormen van openlucht recreatie.